

causas et circumstantias ex quibus præscit actum illum esse consequendum, ut ille fiat, sed ex aliis generalibus vel specialibus rationibus suæ providentiæ illas disponit, sinens voluntatem humanam abuti illis, et tunc ipse illa bene utitur ad alium finem a se præfinitum. At vero actus bonus, et præsertim supernaturalis, est per se amabilis, illiusque præcipuus auctor est Deus, qui illum intendit, et facit ut fiat, et propter illum confert auxilia congrua, quibus se infallibiliter futurum; et ideo circa talem actum non intervenit permissio, sed positiva ordinatio et præfinitio, quando talis actus necessarius est ad alium finem seu effectum prædefinitum.

11. *Omnes actus supernaturales hominum electorum sunt a Deo præfiniti.*—Tractatur locus Pauli ad Eph. 2.—Circa secundum ordinem actuum, probabilius etiam censeo prædefinire Deum in individuo, et in particulari, et cum omnibus circumstantiis, omnes actus bonos et supernaturales, quibus prædestinati salutem consequuntur, quod potest probari ex illis verbis ad Ephes. 2: *Creati in operibus bonis, quæ præparavit Deus ut in eis ambulemus.* Sed ad hoc testimonium, ut supra indicavi, satis apparenter responderi potest, aliud esse prædefinire, aliud præparare, nam prædefinire est statuere omnino ut fiat; præparare autem, solum est disponere omnia necessaria ut aliquid fiat; sicut præparat prandium, qui disponit omnia, etiamsi non omnino statuat ut aliquis comedat, sed solum quasi sub conditione, si voluerit. Et potest hoc confirmari ex intentione Pauli, qui non loquitur ad solos prædestinatos, sed ad totam Ecclesiam, cui toti, et omnibus membris ejus præparavit Deus bona opera, in quibus ambulent, quamvis non de omnibus prædefiniat ut in eis ambulent. Unde Chrysostomus, quem multi alii imitantur, docet nihil aliud ibi docere Paulum, quam post recreationem seu justificationem per fidem vivam, necessaria esse bona opera; quia ad hoc dantur nobis gratia et justitia, et auxilia quæ illam comitantur, ut in bonis operibus ambulemus. Sed nihilominus D. Augustinus, lib. de Prædest. Sanct., c. 10, hæc verba exponit de præparatione per divinam prædestinationem. Distinguens enim inter gratiam et prædestinationem, ait: *Prædestinatio est gratiæ præparatio, gratia vero est ipsa donatio;* et subdit: *Quod itaque ait Apostolus: Creati in Christo Jesu in operibus bonis, gratia est; quod autem sequitur: Quæ præparavit Deus*

ut in eis ambulemus, prædestinatio est. Similia habet Fulgentius, lib. 1 ad Monym.: *Bona opera nostra Paulus a Domino asserit præparata, hoc est, in prædestinatione disposita;* et infra: *Sicut præparata est per prædestinationem voluntas a Domino, qua bonum velimus, sic etiam bona opera præparavit Deus, ut in eis ambulemus.* Item Prosper, l. 2 de Vocat. gent., cap. 35, alias 10, sub finem, ex his verbis Pauli ita concludit: *Deus his quos elegit sine meritis, dat unde orientur et meritis.* Denique D. Thomas in illum locum: *Nihil aliud est (inquit) prædestinatio quam præparatio beneficiorum Dei, inter quæ beneficia computantur et ipsa bona opera nostra. Dicitur autem Deus nobis aliqua præparare, in quantum disposuit se nobis daturum.* Igitur hi Patres intellexisse videntur illa verba de præparatione per divinam voluntatem disponentem, prædestinantem, atque adeo prædefiniem dare nobis talia opera. Expendo enim eos non solum dicere præparasse Deum nobis auxilia congrua, sed ipsa bona opera, per æternam prædestinationem; quæ idem est quod prædefinitio, respectu talium operum. Et Fulgentius videtur expressius hæc distinguere, scilicet, præparari voluntatem a Domino ut bonum velit, quod fit per auxilium congruum; et præparare ipsa bona opera, ut in eis ambulemus, quod fit per efficacem propositum Dei, ex quo oritur vocatio congrua.

12. Sed adhuc dicet aliquis totam hanc præparationem non consistere in prædefinitione ipsorum bonorum operum, sed in præparatione auxilii seu vocationis congruentis ad unumquodque bonum opus; nam, ut dicebam, præparare effectum, nihil aliud est quam aptare seu applicare causas necessarias ad effectum. Præparare igitur prædestinando nihil aliud erit, quam præparare auxilia ita congrua, ut infallibiliter inducant talem effectum. Quin potius hoc sensu possunt illa verba ad omnes applicari quadam distributione accommodata; nam omnibus Deus præparat bona opera, præparando auxilia, non tamen omnibus eodem modo, sed quibusdam solum per sufficientia auxilia; aliis vero, scilicet prædestinatis, per auxilia congrua. Sed, licet hanc expositionem admittamus, quæ neque a verbis Pauli est aliena, neque expositionibus sanctorum contraria, sed illas concilians, ex illa sufficienter concludi potest quod intendimus. Si enim Deus homini prædestinato præparavit auxilium congruum ut credat, vel ut convertatur, aut perseveret, ideo

est, quia efficaciter decrevit illi dare fidem, pœnitentiam et perseverantiam; nam applicatio medii accommodata est intentioni finis; et e converso, ex modo applicandi media, recte colligimus qualis fuerit intentio finis. Hinc est illud Augustini de Prædestinatione Sanct., c. 71: *Intelligamus ergo vocationem qua fiunt electi, non qui eliguntur quia crediderunt, sed qui eliguntur ut credant;* non ergo tantum eliguntur ad vocationem congruam, sed ad ipsam fidem: electio autem præfinitionem dicit. Hinc etiam est illud Augustini, de Dono persev., cap. 14: *Quoniam ut crederent non erat eis datum, etiam unde crederent est negatum.* Non enim loqui potest de donatione fidei in re, seu in executione; quia oportuisset prius datum esse unde crederent; loquitur ergo de donatione in intentione, seu prædestinatione, ut statim idem Augustinus manifeste declarat. Docet igitur auxilium accommodatum, unde homo credit, inde provenire, quod Deus intentione et prædefinitione sua jam illi homini donavit fidem; cui autem tale auxilium Deus non providet, signum est non illum elegerit ad fidem. Hoc ipsum confirmant testimonia quæ supra, capite decimo quarto, adduximus, ut ex mente Augustini ostenderemus vocationem efficacem esse illam quæ est ex proposito efficaci Dei. Unde idem etiam probari potest ex testimonio D. Thomæ ibi adducto.

13. Ex his ergo concludimus Deum præfinitisse omnia supernaturalia opera, quæ sunt media ut electi consequantur gloriam, ad quam electi sunt; tum quia non est major ratio de uno opere, quam de alio; ergo, si fides eorum vel pœnitentia prædefinita est, eadem ratione et reliqua media; tum etiam quia ad omnia et singula dantur a Deo auxilia congrua, ut per ea prædestinatus operetur; nam si interdum datur prædestinato auxilium sufficiens, quo non operatur, actus, ad quem tale auxilium ordinatur, de facto non est medium, quo talis prædestinatus consecutus est gloriam. Unde mirum non est quod non fuerit præfinitus, neque ad illum datum fuerit auxilium congruum. Denique ratio generalis est, quia, qui efficaciter intendit finem, eligit et determinat media per quæ vult et statuit illum finem comparare, et ita præfinit illa, præsertim si talia sint, et quæ in ejus voluntatem cadere possint, et ex ipsius peculiari cura et providentia efficienda sint.

14. Neque oportet in hujusmodi divino consilio et præordinatione excogitare confu-

sam aliquam præordinationem mediorum seu meritorum prædestinati in communi, abstrahendo, vel ab speciebus actionum, vel ab individuis actibus, vel a circumstantiis eorum; hæc enim revera sunt Deo indigna, et aliena ab infinita perfectione suæ providentiæ, præsertim illius quam cum prædestinatis observat; quos, sicut singulariter dilexit, et ad definitum gradum gratiæ et gloriæ elegit, ita non in confuso, sed in particulari, et specialissima cura illis providet. Deinde, quis credat Deum, dum hoc vel illo modo vocat hominem, nescire (loquimur secundum antecessorem rationis) an consensurus sit necne, et ideo quasi tentando incedere, ut, si nunc non consenserit homo, iterum eum vocet, vel alio modo, etc.? Est enim hic modus providendi et agendi valde imperfectus. Imo, si quis recte consideret, est insufficientis ad efficaciam vel infallibilitatem, quam divina providentia requirit in mediis, quorum ordinatio provenit ex absoluta et efficaci intentione finis; quia hæc intentio tam est infallibilis, ut implicet contradictionem non pervenire ad consecutionem finis. Illa autem confusa providentia, si non aliunde haberet certitudinem, nisi ex multitudine et quasi vicissitudine auxiliorum, non haberet tantam infallibilitatem, sed potius contingentiam; quia simpliciter non repugnaret, neque implicaret contradictionem, omnia illa auxilia cassa reddi ex libertate voluntatis, ut constat ex his quæ in superioribus diximus, præsertim c. 10. Igitur, supposita prædicta intentione Dei dandi gloriam et coronam prædestinato, necesse est fateri, præcognovisse Deum, non in confuso, sed in particulari, certa aliqua media, quibus omnino infallibiliter possit illa intentio ad exitum perducere; ergo non tantum in confuso, sed in particulari media præfinit. Ac tandem, cum Deus statuit dari homini vocationem congruam ad fidem, non decernit de vocatione aliqua in confuso, aut abstrahendo a circumstantiis, sed de vocatione determinata et hic et nunc danda, quam novit huic homini futuram congruam, seu penetrataram ejus animam; ut de vocatione Pauli dixit Chrysostomus in superioribus citatis, et Augustinus similiter in locis superius adductis, præsertim cap. 14; ergo etiam actus est prædefinitus in particulari et cum omnibus circumstantiis; nam talis actus prædefinitus est, qualis respondet tali vocationi, ut ostendimus; ergo eadem ratione omnes actus supernaturales, qui sunt media prædestinationis, sunt in par-

ticulari definiti; neque hoc magis repugnat libertati, quam electio ad gloriam, ut ex dictis patet.

Actus supernaturales hominum reproborum, an prædefiniti sunt.

15. De tertio ordine actuum supernaturalium, qui fiunt a reprobis, res est magis incerta, nam Augustinus interdum videtur tribuere hoc beneficium specialis electionis et vocationis solis prædestinatis. Unde libro de Prædest. Sanct., c. 16, sic inquit: *Ad hanc vocationem qui pertinent, omnes sunt docibiles Dei;* et infra: *Omnes docibiles Dei veniunt ad Filium;* et inferius: *Istorum autem nemo perit, quia omne quod dedit ei Pater non perdet ex eo quidquam; quisquis ergo inde est, omnino non perit, nec erit inde qui pereat. Propter quod scriptum est: Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis; nam, si fuissent ex nobis, mansissent utique nobiscum.* Et l. de Corr. et grat., c. 7, sic inquit: *Qui perseveraturi non sunt, proculdubio neque eo tempore, quo bene pieque vivunt, in isto numero computandi sunt, non enim sunt a massa perditionis præscientia Dei et prædestinatione discreti. Et ideo nec secundum propositum vocati, ac per hoc nec electi, sed in eis vocati de quibus dictum est: Multi sunt vocati; et non in eis de quibus dictum: Pauci vero electi.* Accedit quod divus Thomas, prima parte, quæst. 23, articul. septimo, docet, numerum reproborum esse certum in divina præscientia, non tamen ex divina præfinitione, sicut est numerus prædestinatorum. Ex quo colligitur ipsum esse, seu ipsas generationes reproborum, non esse ex speciali præfinitione Dei, sed ex generali providentia et cursu causarum, quibus Deus cooperari potest absque prædefinitione speciali, quæ secundum rationem antecedit; sicut ibidem D. Thomas ait, numerum bonum, vel culicum, et aliorum hujusmodi, non esse per se præordinatum a Deo; ergo multo minus erunt ex prædefinitione Dei actus hujusmodi reproborum; nam etiam hi possunt sequi ex generali providentia gratiæ, etiamsi Deus speciali intentione illos non præfinit. Et confirmatur, nam hac ratione dictum est supra, libro secundo, non omnes actus bonos moraliter esse ex speciali præfinitione divina; quia non omnes ordinantur a Deo ad aliquem finem specialiter ab ipso intentum, et aliunde fieri possunt cum generali concursu naturæ; sed etiam actus supernaturales reproborum fieri

possunt cum generali concursu gratiæ, et non ordinantur a Deo ad finem specialiter intentum, sicut est in electis. Non ergo est necessaria illorum prædefinitio, sed sufficit illa antecedens voluntas, qua Deus vult omnes homines salvos fieri.

16. In contrarium autem est, quia D. Augustinus sæpe docet neminem posse credere, pœnitere, etc., sine vocatione congrua et efficaci. Et ita exponit illud: *Nemo potest venire ad me, nisi Pater meus traxerit eum;* omnem autem vocationem efficacem ait esse ex speciali proposito et benivolentia Dei, ut supra visum est; et intelligendum videtur secundum distributionem accommodam, scilicet, ex proposito et intentione dandi illud donum, vel illum actum, ad quem vocatio est congrua et accommodata; id est, si vocatio est congrua tantum ad credendum, procedit ex intentione dandi fidem; si ad vere pœnitendum, ex intentione dandi justitiam, et ita de cæteris; ergo, sicut omnes actus supernaturales reproborum procedunt ex gratia efficaci et vocatione congrua, ita etiam ex speciali prædefinitione divina. Et confirmatur, quia alias fidelis, si salvandus non est, non discernetur ab infideli ex vi divinæ dispositionis et ordinationis, prout est a voluntate divina, sed solum ex præscientia. Consequens autem est parum consentaneum doctrinæ Augustini et illi testimonio Pauli: *Quis enim te discernit?* juxta expositionem superius datam, et juxta ea quæ dicemus capite sequenti; ergo ad specialem Dei præfinitionem ac dispositionem pertinet, quod, ex duobus audientibus fidei mysteria, quorum unus non credit, alter ita vocatur ut credat, quamvis salvandus non sit; ut sic etiam in illo verum sit: *Non est volentis, neque currentis, sed Dei miserentis.* Denique confirmatur, nam, licet talis homo non sit prædestinatus simpliciter, est prædestinatus ad justitiam temporalem, vel ad fidem; ergo etiam ad hæc beneficia est præelectus; ergo ei proveniunt ex speciali prædefinitione Dei; alioqui pari ratione dici posset, prout Catherinus et alii dixerunt, multos salvari ex sola illa voluntate generali, qua Deus vult omnes homines salvos fieri, cum generali providentia gratiæ, absque alia speciali præelectione. Adde in ipsis reprobis inveniri magnam varietatem supernaturalium donorum; nam quidam recipiunt majorem vocationem, et plura gratiæ beneficia, et sæpe mere gratuita, absque ullo merito illorum. Hæc autem varietas non potest ex sola generali providentia

gratiæ evenire; est ergo ex aliqua peculiari intentione, atque adeo ex prædefinitione divina. Idem ergo censendum est de varia illa differentia quæ est inter reprobos credentes non et credentes, amantes et non amantes, etc.

17. *Quid sit in hac parte probabilius.* — Propter has ergo posteriores rationes videtur hæc posterior pars eligenda, ut probabilior, et conformior Augustino, qui in prioribus locis loquitur de electis, et prædestinatis simpliciter, et de vocatione ad fidem vivam finalem, seu usque ad finem vitæ, non tamen negat, servata proportione, dari vocationes efficaces in reprobis, et electionem secundum quid, id est, ad justitiam vel fidem temporalem. Et ratio vel congruentia reddi potest, quia, licet actus supernaturales reproborum non ordinentur specialiter ad finem glorificationis eorum, efficaciter intentum a Deo, verisimile tamen est omnes specialiter ordinari ad finem aliquem divinæ gloriæ efficaciter intentum ac præfinitum a Deo; nam tota hæc varietas communicationis divinæ gratiæ, quæ fit in universis rationalibus creaturis, tam prædestinatis quam reprobis, habet ex parte Dei aliquas altissimas rationes et causas, ob quas est per se et directe a Deo intenta ac præfinita mirabili sapientia ad ostensionem gratiæ et justitiæ suæ. Quo enim ordo gratiæ altior est, eo talis modus dispositionis et præordinationis est illi maxime consentaneus, quantum in ea dispositione et præordinatione singulare aliquid habeant prædestinati. Propter quod fortasse D. Thomas, citato loco, non solum dixit prædestinatorum numerum esse præfinitum a Deo, sed etiam esse *per modum cujusdam principalis præfinitionis.*

18. *Exponitur modus prædestinationis hominum.* — Quod in hunc modum utcumque concipere vel declarare possumus, nimirum Deum, per infinitam scientiam, quæ omne decretum liberum suæ voluntatis antecedit, et ut sic, scientia simplicis intelligentiæ dici potest, præcognovisse infinitos homines, quos creare posset et ad gloriam ordinare, et infinitos modos quibus posset illis providere et res omnes disponere, simul præcognoscens in quibus habitura essent effectum talia media, si eis darentur; et qui essent cum his vel illis cooperaturi, vel restituri. Hac ergo supposita præscientia, quod adpuros homines spectat (ut Christum et angelos omittam) existimo primum decretum divinæ voluntatis respectu hominum et inferiorum creaturarum

sensibilium, fuisse tot et tales homines ad cœleste regnum cum effectu perducere. Nam comparando has creaturas inter se, hic est veluti finis creaturarum omnium; unde tamdiu duratura creditur harum inferiorum rerum administratio et generationum successio, quamdiu ille numerus electorum impletus non fuerit. Cum autem infinitis modis posset Deus hoc suum decretum exequi, tamen inter alios prævidit, hac dispositione, providentia, et gubernatione rerum et totius universi, quæ nunc est, tam in ordine naturæ, quam in ordine gratiæ, ad quem ordo naturæ refertur, futurum fuisse ut si hic ordo rerum constitueretur, eisque tali modo provideretur, illi omnes homines essent procreandi et salvandi. Simul autem prævidit, servato eodem ordine rerum, et communi concursu ac providentia, consequenter fore plures alios homines procreandos, et in tanto numero multiplicandos, quos proinde voluit etiam procreare, non ex illa singulari præfinitione qua voluit electos, sed vel propter ipsos electos, vel quasi ex quadam consecutione ad eum ordinem causarum, quem propter electos specialiter instituebat.

19. Et hoc sensu existimo, dixisse divum Thomam numerum electorum esse certum ex singulari præfinitione, numerum autem reproborum *non sic omnino;* hæc enim sunt verba ejus; et subdit: *Qui videntur esse præordinati a Deo in bonum electorum.* Unde non videtur excludere omnem præordinationem a tali numero hominum, sed solum eam principalem quæ est in electis. Unde, mente præscindendo hoc decretum Dei, prout terminatur ad electos tantum, et ad ordinem et durationem universi propter illos, dici potest numerus reproborum certus ex præscientia, et non ex præfinitione; quia, nimirum, non est per se primo intentus a Deo, sed prævisus ut consequens ex tali ordine et duratione causarum. Si tamen consideremus decretum illud adæquatum Dei, quia ante illud supponitur perfecta scientia omnium illorum effectuum, tam ut possibile, quam ut futurorum sub conditione quod hæc vel illæ causæ adhibeantur, sic intelligimus uno decreto præfinitum Deum totum numerum hominum per tales causas procreandorum, et omnibus etiam non electis voluisse dare sufficientia auxilia gratiæ, quibus possent beatitudinem consequi, quamvis non omnibus voluerit dare æqualia, sed majora vel minora, pro sua sapientia et arbitrio.

20. Addendum vero ulterius est simul prævidisse Deum, similiter sub conditione, ex omnibus aliis hominibus, si procrearentur sub tali ordine et providentia rerum, tam naturæ quam gratiæ, nullum præter electos fuisse salvandum, ex solo abusu suæ libertatis. Simulque sub eadem conditione prævidisse, si huic darentur talia auxilia tali tempore, fuisse saltem crediturum, dilecturum, vel operaturum, etc., quamvis non perseveraturum. Stante ergo hac præscientia conditionata, voluit quidem Deus nihilominus non dare his hominibus majora auxilia, vel ex eo solum quod ea non debebat, ut sese dominum et liberalem datorem suæ gratiæ ostenderet; simul tamen, vel ad eandem liberalitatem aliqua ex parte cum reprobis manifestandam, vel ad majorem justificationem judiciorum suorum, vel propter alios fines sibi cognitos, voluit fidem vel justitiam tali modo vel tali tempore reprobis communicare, quod sæpe etiam fit propter electos, vel propter consortium electorum. Nam hinc sæpe provenit illa mirabilis dispositio divinæ providentiæ, quæ omnem humanam rationem superat, quod huic nationi prædicetur Evangelium, et non illi; quod tali tempore relinquuntur homines in magnis tenebris ignorantæ suæ, et post longa sæcula illuminentur, etc. Sunt ergo hæc omnia supernaturalia aliquo specialiori modo ex prædefinitione Dei, quam naturalia; quamvis in electis dici possint esse ex primaria seu principali prædefinitione, in reprobis vero ex secundaria, ut declaratum est.

CAPUT XVIII.

EXPONUNTUR ET CONCILIANTUR VARIA PATRUM TESTIMONIA, PRÆSERTIM AUGUSTINI, CIRCA ELECTIONEM PRÆDESTINATORUM AD GLORIAM.

1. Ex his quæ hætenus diximus, satisfactum est difficultati in principio decimi sexti capituli propositæ. Admittimus enim omnia quæ de electione prædestinatorum, et de infallibili providentia, qua in beatitudinem a Deo diriguntur, illa sententia sumit. Negamus tamen ad hujusmodi providentiæ genus necessariam esse physicam prædeterminationem, sed applicationem illius vocationis seu excitantis gratiæ, quam Deus infallibili scientia prænovit habituram effectum, si tali homini, tali tempore et modo illam tribuat.

2. *Patres Græci exponuntur.* — Solum su-

perest ut respondeamus ad testimonia Patrum, quæ adduximus pro illa sententia, quæ negabat electionem ad gloriam factam esse ante prævisa merita. Et quidem de Patribus Græcis, et de Hieronymo, Ambrosio, ac aliis antiquioribus Augustino, multi fatentur eos fuisse in illa sententia, quia, nondum exorta Pelagiana hæresi, non ita exacte de mysterio prædestinationis disputarunt, sicut Augustinus. Sed, sicut verum est eos non declarasse in particulari quæstionem hanc de prædestinatione, vel de electione ad gloriam ante prævisa merita, ita etiam est verum eos nunquam negasse, elegisse Deum prædestinatos absque eorum meritis, neque aliquid docuisse doctrinæ Augustini expresse contrarium. Unde sæpe Augustinus eos in suam sententiam adducere et interpretari conatur; vid. lib. 4. contr. duas epist. Pelag., c. 11, et lib. de Natura et gratia, c. 61 et seq., et lib. de Prædest. Sanctor., cap. 14; et lib. de Dono persev., cap. 19, ubi adducit Cyprianum, Gregorium Nazianzenum, et Ambrosium, cujus optima sunt illa verba super Lucam, in principio: *Quem Deus miseratur, et vocat; et illa Luc. 9: Deus quos dignatur vocat, et quem vult religiosum facit.* Nam in his satis significat Ambrosius electionem Dei gratuitam, seu voluntatem dandi fidem, penitentiam, aut gloriam, esse radicem omnis boni supernaturalis, quod Deus operatur in homine. Quum ergo hi Patres significant Deum neminem voluisse salvare, nisi ex præscientia meritorum, vel loquuntur solum de electione, quæ est per modum executionis, quam statim declarabo; vel certe solum significant Deum neminem elegisse salvandum, nisi per merita, non quod merita sint causa electionis, sed salutis, et ipsamet cadant sub eadem electionem; nam, quem Deus gratis eligit ad gloriam, gratis etiam eligit ad merita, quæ coronari possint per gloriæ consecutionem. Atque in hoc sensu, electio ad gloriam consequendam per merita supponit præscientiam meritorum, non absolutam, sed conditionatam; per quam non cognoscuntur ut causa vel ratio electionis, cum nondum præcognoscantur ut absolute futura, sed proponuntur tantum ut beneficia quæ Deus potest, cui voluerit, conferre, tanquam media ad gloriam obtinendam, vel tanquam finis proximus alicujus congruæ vocationis, quam Deus prænovit infallibilem habituram effectum, si conferatur.

Exponitur Augustini testimonium ex quæstione secunda ad Simplicianum.

3. Ad primum et difficile testimonium Augustini, Bellarm., lib. 2 de Grat. et lib. arb., cap. 15, existimat Augustinum in illo quidem loco illam docuisse sententiam, postea vero eam retractasse; nam quæstiones illas ad Simplicianum junior scripsit; senior vero effectus scripsit ad Sixtum et ad Paulinum epist. 105 et 106, et libros de Prædest. Sanct., de Don. persev., de Corrupt. et grat., in quibus contrariam docet sententiam. Verumtamen hæc responsio nonnullas patitur difficultates. Prima est, quia Augustinus, lib. 1 de Prædest. Sanctor., cap. 4, mentionem faciens illius quæstionis ad Simplicianum, eam maxime commendat, nam in ea dicit laboratum esse pro libero arbitrio, et gratiam Dei vicisse; et similia habet lib. 2 Retract., cap. 7, ubi totam quæstionem approbare videtur, cum nihil ex ea retractet. Secundo obstat, quia eundem modum loquendi, quem habet Augustinus in illa quæstione, videtur servare in superioribus libris, etiam in illis locis in quibus maxime videtur ponere electionem ad gloriam ante merita; nam libro de Corrupt. et gratia, cap. 7, sic inquit: *Electi sunt, quia secundum propositum vocati sunt, propositum autem non suum, sed Dei;* et infra: *Illi ergo electi, ut sæpe dictum est, qui secundum propositum vocati, qui etiam prædestinati atque præsciti;* ergo etiam hoc loco significat propositum vocandi antecedere electionem et vocationem congruam, seu effectum talis vocationis prævisum, esse rationem electionis. Unde inferius de reprobis ait: *Non sunt secundum propositum vocati, ac per hoc neque electi.* Et lib. de Prædest. Sanct., cap. 17: *Intelligamus (inquit) vocationem, qua fiunt electi, id est, digni ut eligantur.* Et eodem modo dixit Prosper, lib. 2 de Voc. gent., cap. 10, alias 35: *Frustra dicitur quod ratio operandi non sit in electis, cum etiam ad hoc operentur ut electi sint.*

4. Possumus ergo aliter respondere Augustinum aliquando mutasse vel variasse loquendi modum, esto sententia ejus ubique sit eadem. Duplex enim electio distingui potest ex eodem Augustino, tractat. 68 in Joan.: una, per modum intentionis; alia, per modum executionis. Illa ergo antecedit merita; hæc vero fit ex meritis. Exponitur ergo Augustinus quod in illa quæstione ad Simplicianum

loquatur de electione executiva, qualis est illa de qua dicitur, Matth. 13: *Elegerunt bonos in casa, malos autem foras miserunt;* in aliis vero locis loquatur de intentione electionis seu prædestinationis. Sed huic interpretationi obstat, quod electio executiva est temporalis, nam est executio æternæ electionis, ut constat ex ipso Augustino, dicto tractat. 68 in Joan. At vero, in citato loco ad Simplicianum, aperte loquitur Augustinus de electione æterna, nam adducit testimonium Pauli, ad Ephes. 1: *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem,* et ait, secundum præscientiam esse intelligendum. Respondetur tamen, in ipsamet æterna electione posse illas duas rationes distingui, ut etiam Bellarm. notavit, capite decimo quarto, ubi, interpretans locum Ambrosii: *Quos præscivit sibi devotos futuros, ipsos elegit ad æterna præmia,* primum exponit de electione temporali; deinde addit electionem æternam duobus modis considerari posse: uno modo, ut est intentio dandi gloriam; alio modo, ut est dispositio executionis, et quasi executio in mente divina. Priori ratione, inquit, antecedit electio, quia gloria in genere causæ finalis est prior quam bona opera; posteriori autem modo, subsequitur, et de electione sub hac posteriori ratione interpretatur dicta verba Ambrosii, et subdit eodem modo posse dicta Patrum Græcorum exponi, et cum Augustino conciliari. Miror ergo cur non eodem modo Augustinum exponi et secum conciliari posse viderit.

5. Præsertim cum multa sint quæ huic favent expositioni. Primum, quod Augustinus ibi hoc sumit principium, in quo totam doctrinam fundat: *Nemo eligitur, nisi jam distans ab illo qui rejicitur.* Quod de omni electione, etiam de illa quæ est per modum intentionis, intellectum, verum esse non potest; alias etiam electio ad primam gratiam efficacem vel vocationem congruam supponeret differentiam ejus cui datur, ab eo cui non datur, quod constat esse falsum, etiam in doctrina Augustini. Quia illa vocatio non supponit distantiam, sed facit; alias daretur ex parte nostra causa totius prædestinationis, etiam quoad primum effectum. Igitur necesse est intelligi de electione quoad ordinem vel dispositionem executionis. Deinde ibi distinguit Augustinus electionem a proposito, et loquitur de proposito, quod est radix vocationis congruæ et efficaciæ, quod non potest esse aliud, nisi propositum dandi gloriam, ut ex contextu constat, et supra ostensum est; ergo illud pro-